

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van decreet betreffende de bovenlokale cultuurwerking
- Tweede principiële goedkeuring

1. SITUERING

1.1 Aanleiding

Het Vlaams regeerakkoord 2014-2019 stelt dat het provinciale niveau vanaf 2018 geen taken meer kan vervullen inzake persoonsgebonden materies, waaronder cultuur. Middels het decreet van 18 november 2016 houdende de vernieuwde taakstelling en gewijzigde financiering van de provincies, wordt deze afslanking van de provinciale bevoegdheden (geen persoonsgebonden taken meer), de gewijzigde financiering (geen opcentiemen meer op de onroerende voorheffing) en de overdracht van de personeelsleden en goederen geregeld. De Vlaamse Gemeenschap of lokale besturen hebben de persoonsgebonden bevoegdheden vanaf 1 januari 2018 over genomen.

In het kader van de afslanking van de provincies op het vlak van de persoonsgebonden bevoegdheden, is er steeds uitgegaan van een 'warme overdracht', waarbij Vlaanderen zorgt voor een continuering van de initiatieven die van de provincies overdragen. Het wegvallen van dit provinciale intermediaire niveau voor cultuur mag daarom niet ten koste gaan van de diversiteit in de cultuursector en mag niet leiden tot verschraling van het landschap. De inhoudelijke ondersteuning, de stimulansen voor kwaliteit en innovatie, en de domeinoverschrijdende bovenlokale samenwerkingen worden daarom middels dit ontwerp van Bovenlokaal Cultuurdecreet gecontinueerd op Vlaams niveau. Tegelijkertijd worden nieuwe kansen en opportuniteiten in het huidige bewegende beleidskader gecreëerd.

De beleidsnota cultuur 2014-2019 vermeldde reeds: "Ik beoog een geïntegreerd en verbindend cultuurbeleid dat samenwerking centraal stelt en bruggen slaat [...] Een duurzame versterking van de culturele sector veronderstelt samenwerking en krachtenbundeling over beleidsniveaus en beleidsdomeinen heen. Binnen een context van toenemende decentralisatie van het lokaal cultuurbeleid, wil ik zoeken naar een nieuwe vorm van ondersteuning die de lokale realiteit slagkrachtig verbindt met de Vlaamse beleidsambities."

1.2 Doelstelling en instrumenten

Dit decreet heeft tot doel een kwalitatieve, duurzame, diverse en geïntegreerde bovenlokale cultuurwerking te bouwen, te stimuleren en te optimaliseren; en cultuurparticipatie te bevorderen en te versterken. Hiervoor focust dit decreet op de ontwikkeling en verspreiding van praktijken van culturele organisaties die een werkend antwoord kunnen bieden in de bovenlokale context.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- culturele sectoren en disciplines, waar zij een bovenlokale meerwaarde bieden, ondersteunen en stimuleren met een focus op transversaliteit: kunsten, cultureel erfgoed, circuskunsten, sociaal-cultureel werk, amateurkunsten;
- het verbindende karakter van het bovenlokale veld tussen het lokale cultuurbeleid en het Vlaamse niveau (de sectordecreten) erkennen en versterken;
- aandacht voor regionale verschillen;
- stimuleren van samenwerkingen met andere beleidsdomeinen (onderwijs, welzijn, toerisme, economie, sport, ruimtelijke ordening, onroerend erfgoed ...);
- aandacht voor innovatie en vernieuwende voorbeeldwerkingen.

Dit wordt gerealiseerd door projectondersteuning enerzijds, en een structurele ondersteuning middels een steunpunt en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden anderzijds.

1.3 Verloop

Op 22 december 2017 werd het voorontwerp van het decreet betreffende de bovenlokale cultuurwerking voor de eerste keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) formuleerde hierna op 29 januari 2018 een advies over het voorontwerp van decreet. Momenteel zijn de wijzigingen afgerond, en ligt het ontwerp van decreet hier voor ter tweede principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering.

2. Advies van de SARC

Hieronder worden de verschillende opmerkingen uit het recente formele advies van de SARC overlopen volgens dezelfde volgorde als in het advies. Telkens wordt er aangegeven waar deze aanleiding geven tot aanpassingen. Waar de opmerkingen niet gevolgd worden, wordt daarvoor een argumentatie gegeven.

Deel 1: Algemene appreciatie

Het eerste luik rondom de algemene appreciatie bevat vier belangrijke punten:

1. Transversaliteit

De SARC stelt: *“De raad onderschrijft het principe van de transversaliteit en gelooft dat het decreet een evenwichtig instrumentarium kan zijn voor de ondersteuning en verdere ontwikkeling van een duurzame bovenlokale cultuurwerking in Vlaanderen. Deze aandacht voor transversaliteit mag echter niet ten koste gaan van de aparte disciplines. Ook een bovenlokaal project binnen één specifieke discipline moet nog steeds zijn plaats kunnen vinden binnen dit decreet.”*

- Een bovenlokaal project binnen één specifieke discipline kan nu reeds zijn plaats vinden binnen dit ontwerp van decreet. Deze bezorgdheid is dus ongegrond. Transversaliteit is een focuspunt dat voor de werkbaarheid van dit decreet wordt vooropgesteld. Op deze manier kunnen er bijvoorbeeld innovatieve initiatieven ontstaan die de grenzen neerhalen tussen verschillende velden. Wel moet hierbij worden aangevuld dat dit ontwerp van decreet in de geest bedoeld is als aanvullend ten opzichte van de grotere sectordecreten, zonder voor een van de sectoren meer aandacht te hebben dan voor een andere. De uitdrukkelijke visie is dan ook om hiaten op te vullen die momenteel eventueel bestaan binnen de reeds bestaande instrumenten. Dit decreet gaat daarin evenwel niet verder dan projectpartners te ondersteunen bij en stimuleren tot transversaliteit, zonder dit als harde voorwaarde voor

subsidiering op te leggen. Transversaliteit komt dan ook niet (meer) voor bij de uitsluitende subsidiëeringscriteria.

2. Beleidsprioriteiten voor IGS

De SARC stelt: *“De beleidsprioriteiten waarnaar in artikel 8 wordt verwezen vormen ontegensprekelijk een nuttig kader voor de uitvoering van dit decreet. De raad vindt het evenwel opmerkelijk dat deze prioriteiten niet worden meegenomen als richtsnoeren voor de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS). Dezelfde bemerking geldt voor de functies en hun relatie tot de IGS.”*

- IGS'en zijn regionale structuren die streekgericht werken in een regisseursrol. Zij dienen net in hun werking deze regionale verschillen op te merken en mee te nemen in hun werking. Dit wordt ook zo beoordeeld middels hun ingediende cultuurnota, zie decreet artikel 44, 1°, b). Het is daarbij tegenstrijdig om algemeen geldende beleidsprioriteiten vanuit Vlaanderen top down op te leggen voor de werking van deze structuren. Daarenboven is de combinatie van een regierol met een beleidsprioriteit moeilijk te maken.
- Zie qua opmerking over de functies voor IGS'en volgend punt (3).

3. Regisseursrol IGS

De SARC stelt: *“Aangaande de IGS en de regisseursrol die hen wordt toebedeeld, merkt de SARC op dat de structurele ondersteuning voor deze samenwerkingsverbanden beperkt wordt tot louter regie. De IGS hebben bijgevolg geen ruimte om een eigen structurele werking op te zetten. Dit kan leiden tot hiaten op het terrein ten aanzien van het huidige bovenlokale aanbod (bv. vanuit cultuurcentra met streekgerichte opdracht) vermits niet alles zal/kan opgevangen worden binnen de (meerjarige) projecten.”*

- IGS'en worden in dit ontwerp van decreet gezien als een deel van de structurele ondersteuning die extra uitgebouwd wordt teneinde het bovenlokale culturele veld ten volle te kunnen ondersteunen. IGS'en zullen dus, in tegenstelling tot het advies, weldegelijk een eigen structurele werking kunnen uitbouwen, al is het in deze één als verbinder, facilitator en verduurzamer van het bovenlokale culturele veld. Het klopt dat er voor deze structuren een nadrukkelijke regisseursrol is voorzien middels het voorliggende ontwerp van decreet. Deze regisseursrol is echter een actieve taak, bedoeld als positieve trekker en inspirator van de regio waarvoor zij staat. IGS'en brengen partners bij elkaar en ondersteunen het veld om o.a. projecten in te dienen, en bij netwerking.

4. Moment bekendmaking beleidsprioriteiten

De SARC stelt: *“Nog met betrekking tot de beleidsprioriteiten stelt de SARC zich de vraag, met het oog op de beoogde invoering van het decreet in 2020 en de overgang naar een nieuwe legislatuur, wanneer deze precies bekend zullen gemaakt kunnen worden. Dit kan onder meer van belang zijn voor de afstemming met de beleidsplannen die organisaties voor het lokale niveau bij de start van de nieuwe gemeentelijke legislatuur.”*

- Het antwoord hierop is 1 januari 2019, zoals reeds aangegeven in artikel 58.

Deel 2: Punctuele opmerkingen bij concrete artikels

Artikel 3

- Artikel 3, 4° en 5, §2, 2°: In navolging van deze opmerking wordt de algemeen gehanteerde definitie binnen dit ontwerp van decreet voor “sociaal-cultureel werk” aangepast in artikel 3, 4°. Er wordt hierbij zoals door de SARC gevraagd toegevoegd: “Dit laatste omvat zowel het volwassenenwerk, jeugdwerk als het lokaal cultuurbeleid”.

- Artikel 3, 7°: Door toe te laten dat ook intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zonder rechtspersoonlijkheid in aanmerking komen voor werkingssubsidies onder het decreet, konden, zoals de SARC terecht opmerkte, overeenkomstig artikel 392, tweede lid, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur ook andere rechtspersonen van publiek recht en privaat recht deelnemen aan deze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. De rol die dergelijke partners in een interlokale vereniging kunnen opnemen is niet altijd duidelijk. In navolging van deze opmerking wordt de definitie opgenomen in artikel 3, 7° aangepast zodat enkel intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid in aanmerking komen voor werkingssubsidies.

Artikel 12

- Artikel 12, 1°: Samenhangend met de vorige opmerking, is het niet opportuun om te bepalen dat ook feitelijke verenigingen projectsubsidies kunnen aanvragen. Door de vereiste van rechtspersoonlijkheid op te leggen, wordt een verdere professionalisering beoogd van het veld. De individuele leden van een feitelijke vereniging staan immers met hun persoonlijk vermogen in voor de verplichtingen van de vereniging. Artikel 55 van het Rekendecreet van 7 juli 2011 bepaalt dat indien subsidies worden toegekend aan een vereniging of een instantie zonder rechtspersoonlijkheid, elke natuurlijke of rechtspersoon die ten opzichte van de subsidiërende instantie optreedt als vertegenwoordiger van die vereniging of instantie hoofdelijk en onverdeeld aansprakelijk kan worden gesteld bij alle betwistingen of terugvorderingen met betrekking tot de toegekende subsidie.
- Artikel 12, 4°: In navolging van deze opmerking door de SARC wordt dit criterium geschrapt uit het voorliggende ontwerp van decreet. Het klopt dat er momenteel organisaties werden uitgesloten met een werking die ofwel landelijk, ofwel lokaal was; daar waar ook zij projecten kunnen ontwikkelen en uitvoeren op het bovenlokaal niveau.

Artikel 16

- In het kader van het geïntegreerd letterenbeleid en het geïntegreerd audiovisueel beleid hebben beide fondsen (het Vlaams Fonds voor de Letteren en het Vlaams Audiovisueel Fonds) een bijkomende taakstelling gekregen met betrekking tot het bovenlokale culturele veld. Om die reden zijn activiteiten die zich situeren binnen de respectieve werkerreinen uitgesloten binnen dit ontwerp van decreet. Zowel de recent vernieuwde beheersovereenkomst met betrekking tot het filmfonds (goedkeuring op de Vlaamse Regering op 15/12/17), als het addendum bij de overeenkomst van het VFL nemen dit als uitdrukkelijk aandachtspunt mee.

Artikel 17

- Artikel 17, 1°: De huidige functies zijn in het decreet algemeen omschreven. Dit laat een brede waaier van projectmatige invullingen toe, in de eerste plaats vanuit de noden in het veld maar ook in functie van nieuwe ontwikkelingen. De verplichting tot combinatie van twee functies binnen het huidige ontwerp van decreet is bovendien een expliciete beleidskeuze om innovatie en dynamiek binnen het projectveld te stimuleren. Het oordeel dat deze verplichting voor kleine organisaties een onoverkomelijke drempel vormt wordt niet gevolgd. De wil bestaat hiermee net te inspireren tot nieuwe projecten, richtingen en samenwerkingen voor het gehele bovenlokale veld.
- Artikel 17, 2°: In navolging van deze opmerking wordt er “evenwel zonder een weerslag op de ganse Vlaamse Gemeenschap” toegevoegd aan dit criterium.
- Artikel 17, 3°: Deze opmerking zal worden meegenomen in het opstellen van de uitvoeringsbesluiten, daar waar er dieper ingegaan zal worden op de beoordeling. Hetgeen er behoort tot de reguliere werking van de ene organisatie ten opzichte van de andere kan namelijk verschillen, en is moeilijk in regelgeving te vatten. Zij maakt dan ook deel uit van het beoordelingsproces door de commissie en zal dus in de uitvoeringsbesluiten nader worden omschreven.

Artikel 20 2e lid, Artikel 48 2e lid

- Er wordt hierbij benadrukt dat het in het tweede lid van deze artikelen gaat over de leden van de beoordelingscommissie, en meer bepaald hun kennis en expertise. Het is hierbij de bedoeling dat een beoordelingscommissie na samenstelling over een zo gebalanceerd mogelijke hoeveelheid kennis en overzicht beschikt teneinde haar taak voldoende te kunnen vervullen. Diversiteit en geografische spreiding maken deel uit van deze “pool” aan kennis die middels de optelsom van de leden van de commissie aanwezig dient te zijn in haar verzamelde expertise.
- De opmerking rondom de samenstelling en ondersteuning van de beoordelingscommissie, en het hiervoor uitwerken van een gepaste procedure die de complexiteit van de taken kan omvatten, zal zeker worden meegenomen in het opstellen van de uitvoeringsbesluiten.

Artikel 40

- Aangezien het hier gaat over een ontwerp van decreet dat zowel wordt geïnitieerd en uitgevoerd door de Vlaamse Overheid is het logisch de beleidstermijnen van dit niveau te respecteren, d.w.z. legislaturen van 5 jaar.

Artikel 46

- Een IGS is, net zoals het steunpunt, een structurele ondersteunende entiteit binnen dit decreet, en is in die hoedanigheid uitgesloten van projectsubsidies. Zij krijgen een actieve dynamiserende regisseursrol en worden niet beschouwd als actor. De erfgoedcelwerking waar de SARC naar verwijst wordt al structureel ondersteund op basis van het Cultureel erfgoeddecreet. Erfgoedcelwerkingen, kunnen nog altijd genieten van projectondersteuning voor een interessant project dat beantwoordt aan de uitgangspunten en criteria van dit decreet, indien een culturele actor, jeugdactor of openbaar bestuur de projectaanvraag indient.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Geen wijzigingen ten opzichte van de eerste principiële goedkeuring.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Geen wijzigingen ten opzichte van de eerste principiële goedkeuring.

5. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Geen wijzigingen ten opzichte van de eerste principiële goedkeuring.

6. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Geen wijzigingen ten opzichte van de eerste principiële goedkeuring.

7. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar tweede principiële goedkeuring te hechten aan dit voorontwerp van decreet;
2. de Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel te gelasten over het voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, § 1°, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel

Sven GATZ

Bijlagen:

- Voorontwerp van Bovenlokaal Cultuurdecreet
- Ontwerp van memorie van toelichting
- Advies van de Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) van 29 januari 2018